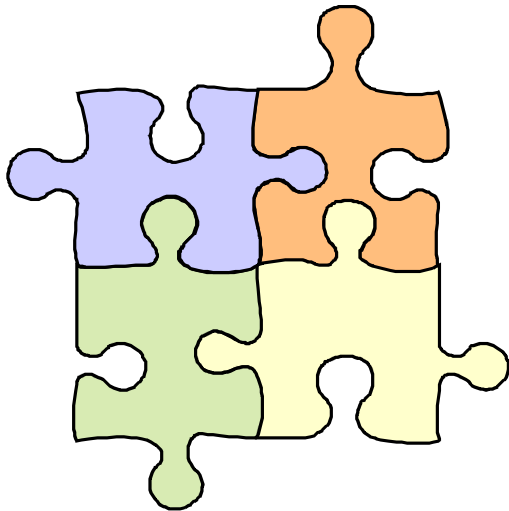

Chudoba a veřejná politika

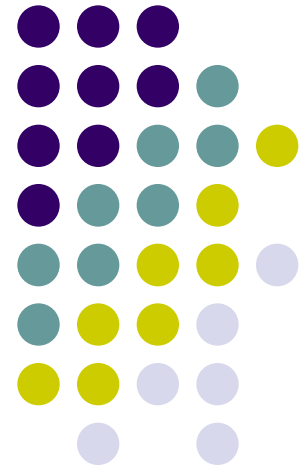

Martin Potůček

Centrum pro sociální a
ekonomické strategie

Fakulta sociálních věd

Univerzita Karlova v Praze

Máme nejméně chudých v Evropě?

Měření chudoby	Absolutní	Relativní
Objektivní	<p>% osob pod hranicí životního, případně existenčního minima (stanovení nezbytných nejnižších nákladů na uspokojení základních potřeb či základního spotřebního koše). Indexy materiální deprivace.</p> <p><i>152 297 českých domácností živoří pod hranicí životního minima. (ČSÚ, 2011)</i></p>	<p>EU: příjem pod 60 % mediánového příjmu</p> <p><i>Měsíčním příjmem nižším než 9420 Kč (hranice chudoby podle EU) disponuje v ČR více než milion obyvatel (9,8 % populace). Těsně nad hranicí chudoby (příjem mezi 9420 a 10 990 Kč měsíčně) se ocitá 16,6 % populace (ČSÚ, 2011)</i></p>
Subjektivní	<p>„Jsem chudý (jsme chudí)...“</p> <p><i>32 % českých domácností se považuje za spíše (27 %) či velmi (5 %) chudou. (Výzkum CVVM 10/2013)</i></p>	<p>„Jsem (jsme) chudší než...“</p>

Ekonomická globalizace rozevívá nůžky mezi bohatými a chudými na celém světě

- **Firmy (především MNC) operují globálně, státy především na národní úrovni.** Státy jsou proto vystaveny sociálnímu dumpingu v ceně nabízení práce, hrozí jim realokace investic do zemí s nerozvinutým sociálním zákonodárstvím, dochází k masivnímu úniku korporátních daní do daňových rájů.
- **I když se tím omezuje operační prostor pro uplatnění sociálního státu, disponují politické reprezentace národních států stále mnoha prostředky pro aktivní vyrovnávání se s tímto tlakem,** ale i s procesy stárnutí populace a s dalšími civilizačními změnami. **Tím více ovšem rostou nároky na dlouhodobých výhledech postavenou, koncepční veřejnou politiku a kvalitní veřejnou správu.**
- *Výrazná většina (72 %) české veřejnosti zastávala názor, že stát by měl usilovat o zmenšování rozdílů mezi bohatými a chudými. 21 % Čechů je opačného mínění. (Výzkum CVVM, 2005)*

Jak mohou veřejné politiky ovlivňovat výskyt chudoby:

Hospodářská politika	Nabídka zaměstnání
Politika zaměstnanosti	Podpora zaměstnanosti (APZ) a zachování životního standardu nezaměstnaným (PPZ)
Bytová politika	Absence sociálního bydlení, neregulované nájemné
Zdravotní politika	Univerzální dostupnost zdravotní péče, léková politika
Rodinná politika	Pomoc rodinám pečujícím o nezaopatřené děti (vymezení přídatku na dítě, slevy na dani z příjmu...)
Státní sociální podpora	Podoba sociálního příplatku a dalších podob sociální podpory
Důchodová politika	Dostupnost a způsob výpočtu důchodů, náhradový poměr důchodů k pracovním příjmům
Sociální pomoc	Kapacity terénní sociální práce
Sociální doktrína České republiky	Strategie podpory veřejných sociálních služeb jako nástroj boje s chudobou

Problém chudoby je problémem bohatých!

- Je ověřenou skutečností, že rozevírající se nůžky mezi bohatými a chudými vedou k růstu napětí ve společnosti a k vyššímu výskytu sociálně patologických jevů – rozvratu rodin, kriminality, růstu xenofobních nálad, politické nestability a extremismu. **Klíčovým nástrojem zajišťujícím legitimitu společenského uspořádání založenou na politické demokracii a tržní ekonomice je fungující sociální stát.** Tak je chápán i v **Sociální doktríně České republiky:**

http://www.martinpotucek.cz/index.php?searchword=soci%C3%A1ln%C3%AD+doktr%C3%ADna&ordering=&searchphrase=all&Itemid=1&option=com_search&lang=cs

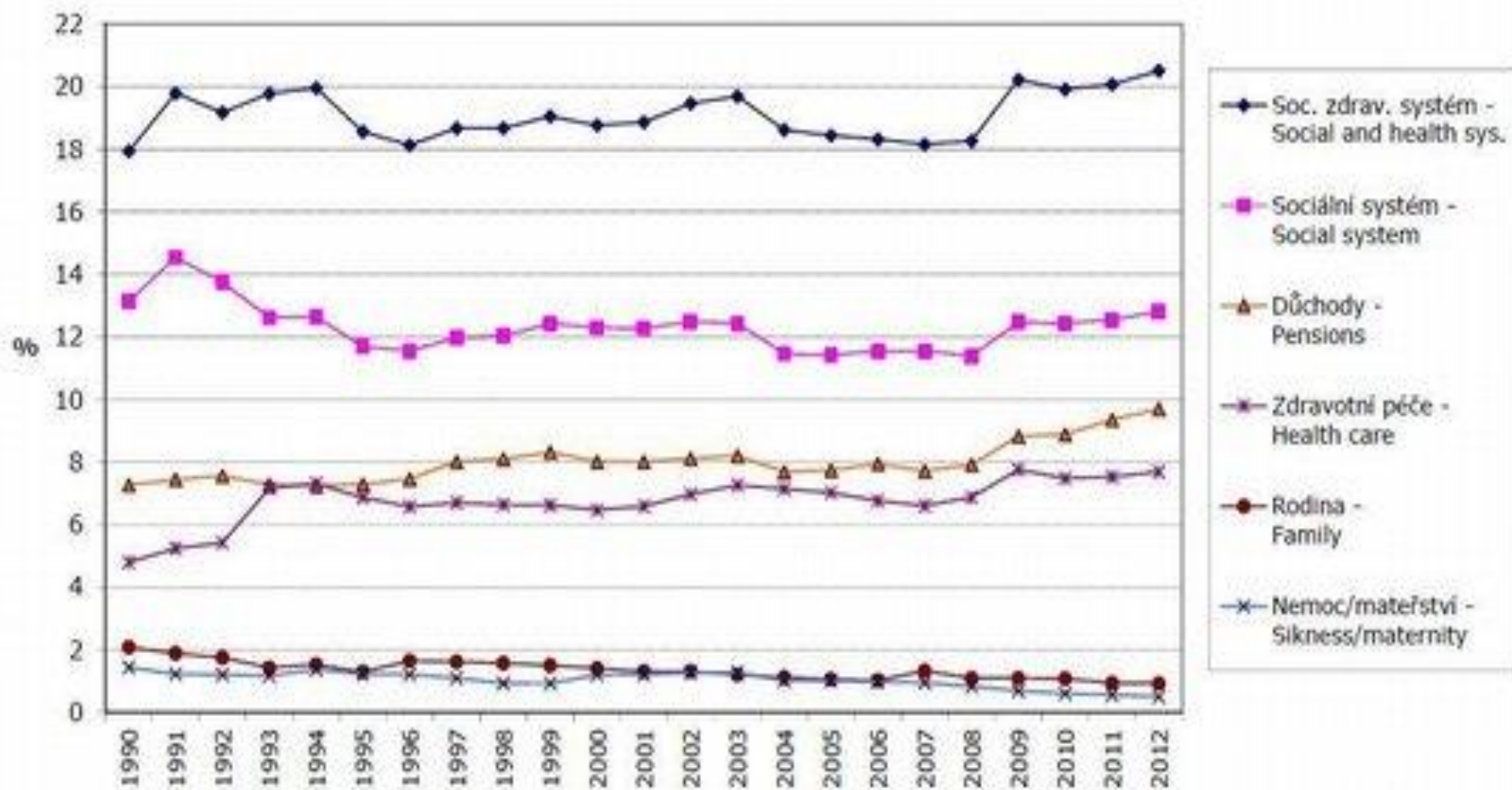
Lidé sociální stát podporují

- **Česká politická reprezentace se při hledání nové podoby sociálního státu** odpovídající měnícím se poměrům **může opřít o širokou podporu občanů České republiky myšlenky a praxi zachování a dalšího rozvíjení obecně dostupných sociálních a zdravotních služeb.** Pokud se od této myšlenky a praxe vzdálí, nebude mít dlouhodobě naději na politický úspěch.

Je český sociální stát rozhazovačný?

Relace výdajů na sociálně zdravotní systém v % HDP*

Social and health system expenditure in % of GDP*

Je český sociální stát rozhazovačný? Není!
Se svými cca 20% HDP na sociální a zdravotní služby patří v Evropě k těm skoupým.

- **To způsobuje, že mnohé oblasti zdravotních a sociálních služeb jsou chronicky podfinancovány a kapacitně ani kvalitou neodpovídají potřebám.** Jde například (nikoliv však výlučně) o aktivní i pasivní politiku zaměstnanosti, o podporu rodin s nezaopatřenými dětmi, dále o terénní sociální práci orientovanou na seniory, Romy a bezdomovce.
- **V důsledku nejsou v praxi naplňována některá sociální práva garantovaná Ústavou,** například právo všech občanů České republiky na život v lidsky důstojných podmínkách.

Moderní sociální stát nemůže fungovat bez přerozdělování prostřednictvím daňové soustavy a veřejných rozpočtů.

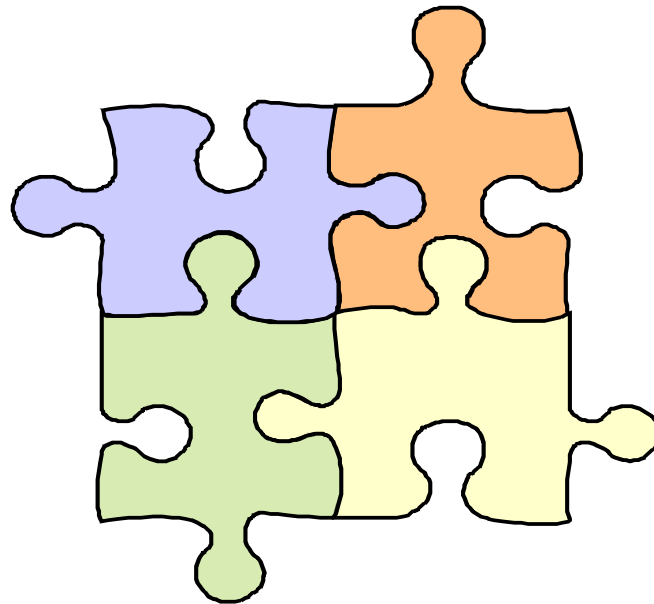
- **Hlavní nespravedlnosti daňového systému a systému sociálního zabezpečení v ČR:**
 - nedostatečná solidarita bezdětných s rodiči pečujícími o nezaopatřené děti
 - zvýhodněné postavení OSVČ ve výši zdravotního a sociálního pojištění
 - nepřehledná a různými lobbyistickými skupinami zdeformovaná daň z příjmu právnických osob;
 - rovná daň z příjmu a nulové nebo nepřiměřeně nízké sazby daně dědické
 - neúčinný boj proti negativním ekonomickým jevům – daňovým únikům, práci na černo, korupci aj.
- **Celkovou výši zdanění je nutno odvozovat od rozsahu Ústavou a zákony garantovaných a politickým procesem dále specifikovaných služeb ve veřejném zájmu, zajišťujících také sociální práva.**

A funguje český sociální stát dobře? Nikoliv,

- jeho sítem některé kategorie občanů propadají;
- často „řeší problém“ peněžitou dávkou tam, kde by bylo na místě poskytnutí (poskytování) sociální služby;
- často také poskytuje paušálně definované služby nízké kvality;
- je zasažen chronickým resortismem (např. nespoluprací zdravotních a sociálních služeb, nesladěním resortu školství, místního rozvoje a práce a sociálních věcí);
- ve financování organizací občanského sektoru poskytujících služby panuje existenční nejistota a rozvrat;
- jen pomalu a obtížně se adaptuje na měnící se potřeby a podmínky.

Chudoba a veřejná politika

Děkuji za pozornost...

...a těším se na diskusi!

<http://www.martinpotucek.cz>

Moje blogy na serveru *Aktuálně.cz* o chudobě - a jak jí čelit:

Vhánění důchodců do pasti chudoby.

Prospívají zdravotnické reformy zdraví?

Na vládní reformy doplácí více ženy (I,II)

Konflikt generací – mladí proti starým?

Jak jsem zpíval ve sboru Drábkových otroků.

Sociální reforma: rozvrtat a škrtit!

Proč se multimilionáři uchylují k charitě?

Reformy a stávka: právo proti oprávnění.

Zdravotnický nadstandard: ignoruje se listina práv a svobod.

Ženy a muži mezi státem a trhem.

Vláda sociální neodpovědnosti.

Děti, staří, důchody.